

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 4, 10, 11, пов.
Конто потт. щадн. 143.322
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячною в крам 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 15 лей,
Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

в справі оголошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІН.
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

„Меншостевий“ біляне.

Львів, 9 травня 1927.

Якраз зближаються роковини равневого перевороту, збройного повалення марш. Пілсудського уряду Хієно-Пяста й усунення президента держави Ст. Войцеховського. Очевидно, ці дванадцятимісячні роковини дадуть привід травневим дворакам до цілої серії білянів однорічної політики марш. Пілсудського і його уряду. Підводження першого білянсу, який ми назвали „меншостевим“, на сторінках „Епохи“, тепер офіційного органу єдиної наскрізь офіційної, преторіанської партії (Партії Праці), розпочав міністр Л. Василевський, голова польської делімітаційної комісії для розмежування з Румунією (українськими землями), член „правительственной комісії для справ меншостей і східних воєвідств“ й автор книжки „Ukraina i sprawa ukraińska“.

Як представляється цей білянс, які вартости вклучає в собі?

Першим ділом післяпереворотового режиму було перевести персональні зміни на адміністративних становищах (на становищах воєводів і кураторів). Мусіли прийти „нові люди“, яких завданням зломити існуючу рутину і закорінені привички, щоби тим чином викликати у населення „без ріжниць походження“ приязнання до держави. Одні „нові люди“

„звистріають“ асюди нечувані труднощі... Ті труднощі досі не всюди переломано. Демоні з сьогодняшньої тенденції центрального уряду стрічаються з протидіями нижчих функціонарів адміністрації.

„Новий дух“ — на думку п. Василевського — спричинив зміну настроїв серед „меншостевого“ населення, а товчком до цього були дрібні тактичні ходи, як... участь представників влади і військовости в святі Йордану, поїздка міністрів по „кресах“, конференція в луцького воєводи і т. і. штучки.

Блаженні вірують...

Після першого етапу, себто „прочищення“ верхів адміністрації на українських і білоруських землях, поруч з дрібничково-тактичними ходами, розпочав уряд на „меншостевому“ терені акцію в двох напрямках: господарчому й освітньому.

Освітнє населення — анонсує п. Василевський — мусить відчувати, що польська держава мусить дбати про його добробут, що воно не є трактоване по мажоритарному, що його відрубність шанується, що спротивники дошкундності і надужай характерні так само, як протидержавні елементи. І в тому напрямку зроблено в останніх часах досить, головне в господарчій діяльності. Годиється тут підкреслити, що головні болячки східних воєвідств дадуться лічити перш усього при допомозі господарських заходжень. Бо ті землі найбільше потерпіли підчас воєнної заперюхи — внаслідок боєвих ділань, опустелі, інварії і т. і., з огляду на що їх економічний стан є спожаліний гідний. Тому приписання виконання земельної реформи, забезпечення населенню доступного кредиту, підтримка кооперації, будова комунікаційних доріг, якіні доразова допомога при відбудові і засілах — все це рішачі конче і пильні.

Зелихих слів, хоч і однокрих, велика сила тай більш нічого. Бо що з тієї „господарчої програми“ відійснено? На Білорусі з а по ч а т ко в а н о (sic!) відбудову 4 тисяч знищених господарств, признано якіс кредити на творення сільських позичкових кас, а крім того віддано до диспозиції воєводи якіс грошів суми. Що в тому напрямку

Вибори до громад зближаються

докладні постановки та пояснення

про підготівну виборів до громадських рад

містить „Свобода“ в ч. 19. з дня 8. травня ц. р.

Число 20 сот., 100 прим, 16 зол., 50 прим, 8 зол. За-мовляти в Адм. „Свободи“ Львів, Ринок 10.

зроблено на українських землях, важко визнатися з білянсу п. Василевського. Знаємо тільки, що волинські соймки одержали в Рільному Банку кредит в сумі 300.000. Так само на Волині заходиться польська адміністрація біля обсотання і узалежнення українського населення шляхом дрібних кас. Ці заходи вимірені проти українського кооперативного руху, який оживився в останніх часах, проявляючи тенденції до стихійного розросту. Згідно з імперіалістичним принципом: „divide et impera“ потравневі „нові люди“ узалежнюють акредитування українських кооперативів від розриву волинської кооперації з львівським центром. Колиж це не вдасться, тоді Рільний Банк через соймки намагається безпосередньо схопити українське населення в свої сіті.

Важною і мабуть найпомітнішою позицією в „меншостевому“ білянсі п. Василевського є „безпосередній контакт“.

„Годиється підкреслити змагання уряду до безпосереднього контакту з непольським населенням на окраїнах понад голови існуючих там політичних організацій, головне тих, що ділають в протидержавному дусі. Те завдання мають сповняти в першу чергу популярні газети, призначені для широких мас білоруського й українського населення. У Вишні від недавна виходить „Беларускі Дзень“. Та газета, ведена дуже живо і цікаво одним з найстарших білоруських публіцистів, Ф. Умястовським, інформувє селянина обективно про життя в Польщі і рад. Білорусі, стаючи в обороні прав білоруської національної культури і її розвитку (добре, що хоч стає в обороні „права“ тієї культури! — Ред.). Для сільського населення полуднево-східних воєвідств (себто для Сх. Галичини! — Ред.) засновано аналогічне видавництво у Львові, друковане в двох мовах — по польськи і по українськи, беручи на увагу мішане (sic!) населення тих воєвідств. (Є це поганенька рептилька під назвою „Газета невідельна“, — Ред.). В позовній каїтці до тих газет приєдналася нова — „Народний Вистік“ (редагований урядовцем луцького воєвідства і б. редактором „Рідного Краю“ Мелітоном Твердохлібом, — Ред.), призначене для українського населення Волині. „Нар. Вистік“ дає читачам поради в справах господарчих, самоврядуних і правних, звертає увагу на земельне питання, ліквідацію сервітутів, комасацію і меліорацію, домагається шкільної і позашкільної освіти в рідній мові...“

Справді, sapienti sat! Можна уявити собі таке *contradictio in adiecto*, що урядово-контактові рептильки — очевидно для замирення очей українському і білоруському населенню — стають „в обороні прав білоруської національної культури і її розвитку“ або „домагаються шкільної і позашкільної освіти в рідній мові“. Є це рідке видовище, гідне богів, що уряд, який ту культуру чи ту освіту систематично нищить, пише до себе самого приніжені супліки через своїх функціонарів в органах, видаваних за гроші державного скарбу. Шкаво, чому в цьому величавому білянсі п.

Вас. поминув ще одну рептильку, станіславівський „Селянський Пропор“.

Та на цьому не вичерпується „санайна програма“ уряду марш. Пілсудського у відношенні до „славянських меншостей“. Панове міністри розсилають обіжники по „кресах“ і наказують польським урядовцям, щоби не зверталися до неросійського населення в... російській мові.

До населення треба звертатися перш усього в державній мові, згідно в одній з признаних рідних мов місцевого населення, себ то в мові українській або білоруській.

Чиж не подиву гідні „уступки“? А коли додати до того обіжників мін. Добруцького про допущення деяких двоязычних написів у спольонізованих на українських територіях школах, то будемо мати вершок толеранції, справедливості й інших „далекосяглих“ кроків „санайного уряду“ у відношенні до голублених „національних меншостей“.

Круги шляхи „меншостевої політики“ розвиваються в нескінченний лабіринт благодатей. Для білорусів пригтовлюється шкільні підручники і курси для народних учителів, а на українців впадо манною право прилудности для приватних гімназій в Рівному, Кременіші і Луцьку.

Для повноти картини годиться згадати, що в білянсі п. Вас. входить також діяльність субвенціонованого урядом „Інституту для національних дослідів“ і видання ним одного числа органу

НА ДАТИ до 10 місяці

Обув — Одіж — Сукно
20528-12
порукає українська фірма
„РЕГУЛЯТОР“
Львів Ринок 43. Тел. 15-78

п. н. „Sprawy narodowosciowe“. Словом: все йде до кращого, розвивається по лінії, наміченій... Стан. Грабським.

Теперішня „меншостева“ політика уряду марш. Пілсудського є продовженням національної політики Грабського. Вона петрифікує стан знищення, довершений Хієно-Пястом під проводом Грабського і намагається колірними паперями „нешкідливих“ обіжників і кількома десятками сільськими касами (з 2.000 основного капіталу) заліпити ті глибокі рани, які завдано українському народові.

Дивляться на своїх талановитих учнів (ніби т. зв. польську демократію) не лише краківські консерватисти з „Часу“, але й модерні реакціонери зі „Слова Польського“, вдоволено гладять їх по голівках і для більшого ефекту кивають подагричними пальцями. Мовляв, ви так турбуєтесь українцями і білорусинами, а польське „кресове“ населення лишаєте на ласку богу. Можна уявити собі відгомін за кордоном!

Чи пп. Василевські *et cols.* є такі облудні чи може такі наївно-хитрі, що думають тими брудними, а може й трійливими (рептильними преса!) цукорочками заспокоїти невтишний голод 7-ми мільонів українців, голод економічний, культурний і політичний? Чи справді вірять вони, що велику частину великої нації, яка боролася за свою повноправність, яка стояла на порозі своєї державности, можна одурити тандитними шматками дешевеньких „ласк“?

Але білянс п. Василевського може стати зразком для всіх повоєнних Талеранів, що напередки охоронюють „нац. меншости“ і йдуть на зустріч поневоленім народам.

Економічна недуга Польщі.

(Польський бюджет, торговельний білянс, зубожіння, позичка.)

Нинішня польська влада бачить щораз краще, що її господарка веде Польщу в сліпий кут, тажко як колишня господарка Грабського. Донедавна потішала вона себе і все населення тим, що Польща йде до господарської консолідації. Доказами на те мали бути бюджетова рівновага, сильний грошовий обіг в краю і активний торговельний білянс зі закордоном. На око були це не такі вже кепські аргументи. Та нині все утасне вилазить наверх і бе самих санаторій. Нині для нікого вже не є тайною, що рівновага в бюджеті була внаслідок не поправленої господарської санації, але внаслідок обезцнення польської валюти наслідком порушення балансу господарських бюджетів населення і взагалі зубожування народного майна. Та такий стан не міг уявлятися в безколючність і інші зачинають рватися кінці.

А що гроша тепер у Польщі більше як минулих літ, то для нікого не секрет, що це гроші чужих капіталістів, які використують скрутне положення приватних і державних підприємств в Польщі, викупляють

і виарендовують їх наливо та напаво, та на ринок кидають свої гроші, хоч і Польшею друкований. І хоч грошовий рух став більше оживленим, то всеж діється це на чужий рахунок і на чужий тілкіт зиск. Полікам усі рентові підприємства без перестанку випадають з рук. І як недавно легко приходили польській інтелігенції та буржуазії всікі нетрудові прибутки, так тепер остали їй тільки нерентові державні посади, ну і влаштування патріотичних мніфестацій. На це їм чужий капітал дозволяє, а робучим масам каже працювати вже на себе.

Торговельний білянс зі закордоном був доти чинний, доки тільки англійський вугільний страйк і доки ціна товару не зрівноважилася ще з ціною уламної польської валюти. Та як лише скінчився тільки страйк, а товар почав з ціни прокодити до рівноваги з грошем, який почав зараз же падати, бо польський товар ставав для заграниччя задорогий. В березні ц. р. дійшло до того, що форсований виліз зрівнявся зі споживачем довозом. Бо який

яке був мало що не на цілий місяць золотих вишій. А що вже від ряду місяців не асистувало Польщі на покриття відсотків та даних заборгованих зобов'язань, то фактично торговельний бізнес вже під місяців пасивний. Вивозити з Польщі вже нема що, а тому не можна довіряти довозові, що його чужий капітал, львівський в Польщі, проти волі влади за собою до неї тягне.

У ділянці торгівлі заобсервуємо тепер цікаве явище, що в такій наскрізь річковій державі, як Польща, нині навіть довіз збіжжя з білоруської, як вибачуся, а показався приїжд. Довезено з закордону з лютому н. р. 18,035 тон жита, в березні 13,740, а від квітня довіз зростає з кожним днем шораз сильніше і мусить рости аж до жнива. Так мається справа з житом. Та крім жита довозяться ще інші хлібні збіжжя, яких цілком не вивозили з Польщі. Самої пшениці доведено по кінець березня 17,295 тон. Нині довіз вже значно перевищує в ціл річковій державі вибачуся. А що буде далі? Хіба господар банкрут вивозить збіжжя на те, щоб би пініше купувати може й своє власне, за ціну далеко дорожчу.

Таке діється в кожній господарській галузі, а тому не дивно, що для нинішньої влади стають актуальними і конкретними ті самі дорогі ретунки, що за Габського: ухвалення еміграції для безробітного населення і позичка.

В Польщі зріст населення піднісється куди більше, як дїбр. Фактично заобсервуємо тут такий стан, що число населення росте, а дїбр паде. Річний приріст населення доходить майже до пів мільйона, а тому як нема експорту товару, величезний стає експорт робучих сил. Уже перед війною було з території нинішньої Польщі біля 1,200,000 робучих сил на сезонних роботах у самій Німеччині, а крім цього йшли вони до Америки, Франції, Данії і в інші краї. Нині позбутися з краю цих готових до роботи, та безробітних ідує величезно, бо названі краї стараються обмежити по можливості до власних робучих сил. Наші, очевидно, дома голодують, або кому з них вдасться виїхати на роботу, то дістає там вже від впливу польських офіційних

чинників найгорішій і найменше поплатку роботу. Для ніякого народу не є це господарським чинником вислати свої робучі сили на роботу і для використання їх до чужих. Нарід, що виживає в таких дітях і молоді до 20 літ, а виживає висилає їх у світ, щоб для чужих працювати, є народом що найменше марнотравним. Таким народом є нині ми, що не маємо своєї держави, такими є і поляки, що хоч її мають та хоч могли би йнакше уладитися, то цього зробити не мають і не в силі. А тому підшукування пригожих країв для еміграції є нині переважним моментом госп. політики польської влади. А позичка? Гляньмо й на неї. Її готова Польща дістати, а то тільки, що заграницею є нині надмір готівки, а Польща на неї надмірно голодна. Однак не така вже ця позичка приманлива.

Польська держава вже нині задовжена на кругло 1,700 мільйонів золотих в золоті. В порівнянні до задовження інших держав і до числа населення в Польщі не є це задовження велике, та в порівнянні до господарської сили населення є воно вже тепер надмірне. Не можна забувати, що багато міст і приватних підприємств в Польщі мають також заграничні довги, які можна рахувати приблизно на основі не точних даних на 3 і пів до 4 мільярди золотих в золоті. Ясно, що самі відсотки від цих зобов'язань йдуть в сотки мільйонів і є камінем на ший польського господарства.

До цих довгів мала би прийти ще ця сподівана позичка. Її висота та умови сплати ще сповиті тайною. Незнаємо ще й те, хто буде її брати і чим ручити, та якого роду контролю буде над ними. З голосів польських фахівців і принципалів противників господарської політики нинішньої влади можна догадуватися, що умови не дуже світлі, та що багато гроша пожеври вже самі підготування до цієї позички, дарма, що вона ще не зреалізована. Однак певним є те, що з її затягненням прийде новий тягар на все господарство в державі.

Безумовно доведе вона до підвищення податків у всіх видах, в яких вони нині в Польщі є. Уже Кемерер клав за умову направи фінансових відносин реорганізацію податкової системи в користь майбутньої позички. А ми нині бачимо, що вже під тягарем попередніх довгів і зв'язаних з ними видатків у Польщі не зростає добробут лише цім. Є це злище цілком протилежне до того, що помічуємо у всіх інших державах. Отже з новою позичкою прийдуть нові тягарі для населення. А ко-

ристь? Ми вже бачили її в наслідках попередніх позичок. А пліччя її добре на своїй шкідливості передає український нарід. Таким чином на ділі нема різниці між господарським напрямком колишньої влади Габського і нинішньої. Чи зуміє теперішня влада в цих обставинах повзати кінці, чи дасть собі раду з масовим безробіттям покищо штучно затаюваним перед світом, але нуртуючим там у сполах серед мільйонів голодних і безробітних халупників і одло- чи двоморгових карловатих господарств по селах, годі повірити. Над нинішньою польською владою нависає шораз більше доля влади Габського. Ріжниця хіба лиш у цьому, що теперішня влада є більше мілітарна.

М. Творидло.

І. Дрекселер 1 ОЦНУ
пл. Калітульня 2
СТОПОВЕ БІЛЛЯ. 2023 2-2

Ще про самоволі старостів.

(З кругів нашого духовенства.)

Як свідчить „okólnik“ калуського старости, розісланий до гр.-кат. урядів парохіальних у Калущині, політичні власті мішаються у внутрішні справи парохій і диктують парохам самовільно прикази, неоперті на ніяких законах, бо той, на котрий вони покликуються, не відноситься цілком до духовних властей і урядів.

З цього, що метрикам призначено силу публичних документів та що парохіальні уряди мають обов'язок уділювати властям на їх оказання потрібні дані й висноски з метрик, не слідує ще, щоб ці уряди, які по своїй суті є виключно твором духовної адміністрації, були державними. Уряди автономні виконують багато функцій в інтересі держави (в т. зв. поручені обсягу діляння), а проте нікому, що має звороти глуму, хочби це був і лїк, не прийшло на думку уважати війта державним урядовцем тому, що він стає для держави податки, сплатяє при поборі рекрутів і т. д. А парохіальний уряд не є навіть автономним, бо він не виконує місцевих адміністрацій, а покликаний до життя духовними властями, сповняє тільки їх прикази і тільки їм підлягає. Ніяка інша власть не іменує священника і ніхто, крім духовних зверхників, не має права йому приказувати. Зокрема не іменував його ніякий староста ведучим метричальні книги і тому

парох є від нього зовсім незалежний, а просто не може зрозуміти, який правом старости міпляються в діючості парохіальних урядів, як сама вже їх назва вказує на те, що це уряди par excellence духовні.

Коліж старости вперли при своїх ніях не хочуть датися перемогти, що парохія є духовною адміністраційною установою, то чомуж кляються священники за мнимі урядові прохання не шляхом дисциплінарним на підставі урядових службових прагматик, але на основі т. зв. „Právní příkazy“, як приватну особу? Не є в їх шокм безглуздя і плування в ліжжя людини?

Мусимо теж пригадати ті старости, що метричальні уряди є передовсім інституційно духовно-адміністраційною, зведеною духовними властями. А якщо державна застерегла собі право користуватися їхніми даними, то з того не виходить, щоб мали також право вислати поліції (як це мало місце в однім випадку) до контролювання, бо такого права не має навіть староста.

Проти узурпування собі старостами права нагляду й інших атрибутів, прислужуючих тільки духовним властям, мусить загаль духовенства рішучо застерігтися, бо би тому, що інакше прийде до анархії і повної суперечливості владжень. Покищо нема ніякого закону, який відбирав би духовним властям право нагляду над веденням метрик і перекладував його старостам та поліційним органам. Тому всі „okólniki“ старостів у метричальних справах, особливо щодо мови, в якій мають застатися, є найзвичайнішим актом безправства. Таким самим безправством є допущення, а навіть кари за те, що невістакат. уряди кореспондують з властями в українській мові. Всі наші священники повинні уживати в зносинах з урядами тільки української мови!

Тернистий шлях.

Історія пам'ятника полягам в Острів біля Щирця.

Дальші переняті тієї справи. — Рішення й кари в безконечність. — Інтерв'ю дир. Могилянського.

(Продовження.)

5) Повнішого рекурсу Восідаство в угляданню: „Старості давляського віту. Ч. 52/24/пр. Львів, дня 4. квітня 1924. До п. Івана Сеха і тов. в Острів Зарядженням з дня 6. жовтня 1923 є 4290 заборонило Старостам по думі § 7 ст. розп. з 20. квітня 1854. Вад. ч. 96. Іван Сехові і тов. з Острова будову ждану

ВОЛ. ДОРОШЕНКО.

2)

Жандармські фантазії про український рух.

(Продовження.)

Щі агенти мали доставити жандармам відомості для висвітлення справи: польської, української, жицької й єврейської (ст. 132). В першу чергу зацікавилися жандарми „українською (мазепинською) групою, як найактивнішою в Галичині“ й поспішили поділитися зібраними про неї відомостями з вищим начальством. Записку вислано рівночасно до таких осіб: у Петербург команданту окремого корпусу жандармів і директору департаменту поліції, у Львів генерал губернаторові, у Київ — начальникові губернської Жандармської Управи. Це свідчить, що згаданим відомостям надавано великої ваги. Відомості ці обіймали: 1) Загальний огляд українського політичного руху у Галичині, 2) відомості про українську соціал-демократичну партію, 3) про українську радикальну партію, 4) про українську національно-демократичну партію, 5) Союз визволення України, 6) про ролю проф. М. Грушевського в мазепинському руху в Галичині й „Малоросії“, 7) про українські січові й соціальні організації та про січових стрільців.

Складав записку, як свідчить ліч російська мова, в характеристичними для галичанина помилками, хтось із місцевих людей, мабуть москвофіл, у всякому разі чоловік, що не стояв близько українського руху. Правдоподібно хтось із молодших адептів москвофільства, може який студент університету, або що.

Друга записка — опублікована Осипом Гермайзе — значно довша й складніша. Вона намагається дати можливо повний огляд українського руху в часі війни по обох сторонах фронту. Складав її певне якийсь урядовець департаменту поліції, користаючи з найрізномірніших матеріялів і досить механічно їх компілюючи. Цей фаховець від української справи теж невисокої марки, як про це свідчать численні фактичні lapsus-i й його записки й очевидне нерозуміння української мови. Згадана записка складається з вступної частини — загальної характеристики „мазепинства“, згаданої головню за книгою С. Щоголева; короткої історії новішого українського руху перед війною, де видно сліди знайомості автора з моєю брошуурою „Українство в Росії“; довгої характеристики діяльності проф. М. Грушевського (за Щоголевым) з додатком деяких пізніших відомостей з часу арештування й заслання проф. Грушевського; великого розділу про „Союз визволення України“, де використано між іншим ряд публікацій Союзу (досить зрештою механічно); вкінці такого самого механічного огляду українського руху у Росії підчас війни — за відомостями департаменту поліції, упорядкованими по губерніях: Київ, Полтава, Харків, Катеринослав, Чернігів, Поділья, Кубань, Донщина, Волинь, Херсон, Одеса, Петроград. Цей огляд попереджений коротеньким вступом про український рух у Австрії (за австрійською Меденцевою), а закінчений теж коротеньким агентурним відомостями про українську роботу в таборах полонених та український рух в Америці.

Як уже я зазначив і цей огляд

не далеко увійшов від львівської записки. Найцікавішою його частиною є лиш останній розділ — про рух на Україні підчас війни. Тут переповідено результати допитів, що їх переводили з арештованими місцеві поліційні власті, та донесення охоранників. Фактичний матеріал, зібраний цими шляхами, часто першим, має безперечно чималу вагу і без сумніву пригодиться будучому історикові укр. руху. Очевидно й тут доведеться значно перевіряти зібрані відомості й відділити подову фантазії від зерна дійсної правди.

Відкладаючи на пізніше вибір й згруповання цього інтересного фактичного матеріалу, займусь тут тимчасом самою фантазією.

Найбільше цієї фантазії у львівській записці, тому нижче головню з неї й користаю.

Очевидно годі тут перечисляти всі кайткі політичної безграмотності записки. За для цього треба булоб хіба передрукувати її в цілості. Тому наведу тільки запам'ятовані. От пару їх з загального огляду: Основателем мазепинства в Галичині є граф Стадіон. „Провіситу“ народувч заложили задля політичної агітації. Ученики Драгоманова, з Франком та Павликом на чолі, не зрозуміли Драгоманова й заложили соціал-демократичну партію (1876 р.) Аж пізніше, в 1893 р. розшолопали, що Драгоманів мовляв, хотів заснувати в Галичині Українську Республіку. Оттоді, щоб привернути й наломити селянство до самостійної України, й організовано укр. радикальну партію. Але й це мало помагало. Українство вийшло на ширшу воду аж з відьки Васильків, який щоб зміцнити своє становище в двірських кругах,

піддав покійному Франкові Фердінандові ідею відірвання України від Росії й потребу задля цього підтримувати галицьких мазепинців. Відтоді все пішло як по маслу і в 1910 р. російські мазепинці заключили вже навіть формальний договір з австрійським престолонаслідником. На авдієнції в цій справі в Конопішті були з Галичини — митр. А. Шептицький і д-р Е. Олесницький, з України — Е. Чикаленко, М. Лисенко й М. Мазепинський (!). Тепер пару виписів з історії УСД. „Українська соціал-демократична партія у Львові була роздвоєна на дві головні групи чи фракції: інтернаціональну (за загальний протестаріат) і націоналістичну (тільки за український народ) (sic!). Ватажком першої був Микола Ганкевич, другою Дм. Донцов і Володимир Старосольський. Але тільки на цій точці погляду були між обома групами непорозуміння, а зрештою у всіх інших питаннях обидва працювали разом і в згоді. Як поступово й революційна, українська соціал-демократична партія користувалася в українській партії радикальній партії, а та, нац. дем. і радикальній партії, кожну з більшості університетських молоді — великими симпатіями (буквально і див. ст. 135). Але далі ще ліпше: в українській соціал-демократичній партії були організовані такі окремі секції: 1) Соціально-громадська, 2) Соціально-громадська, 3) Соціально-громадська, 4) Соціально-громадська, 5) Соціально-громадська, 6) Соціально-громадська, 7) Соціально-громадська, 8) Соціально-громадська, 9) Соціально-громадська, 10) Соціально-громадська, 11) Соціально-громадська, 12) Соціально-громадська, 13) Соціально-громадська, 14) Соціально-громадська, 15) Соціально-громадська, 16) Соціально-громадська, 17) Соціально-громадська, 18) Соціально-громадська, 19) Соціально-громадська, 20) Соціально-громадська, 21) Соціально-громадська, 22) Соціально-громадська, 23) Соціально-громадська, 24) Соціально-громадська, 25) Соціально-громадська, 26) Соціально-громадська, 27) Соціально-громадська, 28) Соціально-громадська, 29) Соціально-громадська, 30) Соціально-громадська, 31) Соціально-громадська, 32) Соціально-громадська, 33) Соціально-громадська, 34) Соціально-громадська, 35) Соціально-громадська, 36) Соціально-громадська, 37) Соціально-громадська, 38) Соціально-громадська, 39) Соціально-громадська, 40) Соціально-громадська, 41) Соціально-громадська, 42) Соціально-громадська, 43) Соціально-громадська, 44) Соціально-громадська, 45) Соціально-громадська, 46) Соціально-громадська, 47) Соціально-громадська, 48) Соціально-громадська, 49) Соціально-громадська, 50) Соціально-громадська, 51) Соціально-громадська, 52) Соціально-громадська, 53) Соціально-громадська, 54) Соціально-громадська, 55) Соціально-громадська, 56) Соціально-громадська, 57) Соціально-громадська, 58) Соціально-громадська, 59) Соціально-громадська, 60) Соціально-громадська, 61) Соціально-громадська, 62) Соціально-громадська, 63) Соціально-громадська, 64) Соціально-громадська, 65) Соціально-громадська, 66) Соціально-громадська, 67) Соціально-громадська, 68) Соціально-громадська, 69) Соціально-громадська, 70) Соціально-громадська, 71) Соціально-громадська, 72) Соціально-громадська, 73) Соціально-громадська, 74) Соціально-громадська, 75) Соціально-громадська, 76) Соціально-громадська, 77) Соціально-громадська, 78) Соціально-громадська, 79) Соціально-громадська, 80) Соціально-громадська, 81) Соціально-громадська, 82) Соціально-громадська, 83) Соціально-громадська, 84) Соціально-громадська, 85) Соціально-громадська, 86) Соціально-громадська, 87) Соціально-громадська, 88) Соціально-громадська, 89) Соціально-громадська, 90) Соціально-громадська, 91) Соціально-громадська, 92) Соціально-громадська, 93) Соціально-громадська, 94) Соціально-громадська, 95) Соціально-громадська, 96) Соціально-громадська, 97) Соціально-громадська, 98) Соціально-громадська, 99) Соціально-громадська, 100) Соціально-громадська, 101) Соціально-громадська, 102) Соціально-громадська, 103) Соціально-громадська, 104) Соціально-громадська, 105) Соціально-громадська, 106) Соціально-громадська, 107) Соціально-громадська, 108) Соціально-громадська, 109) Соціально-громадська, 110) Соціально-громадська, 111) Соціально-громадська, 112) Соціально-громадська, 113) Соціально-громадська, 114) Соціально-громадська, 115) Соціально-громадська, 116) Соціально-громадська, 117) Соціально-громадська, 118) Соціально-громадська, 119) Соціально-громадська, 120) Соціально-громадська, 121) Соціально-громадська, 122) Соціально-громадська, 123) Соціально-громадська, 124) Соціально-громадська, 125) Соціально-громадська, 126) Соціально-громадська, 127) Соціально-громадська, 128) Соціально-громадська, 129) Соціально-громадська, 130) Соціально-громадська, 131) Соціально-громадська, 132) Соціально-громадська, 133) Соціально-громадська, 134) Соціально-громадська, 135) Соціально-громадська, 136) Соціально-громадська, 137) Соціально-громадська, 138) Соціально-громадська, 139) Соціально-громадська, 140) Соціально-громадська, 141) Соціально-громадська, 142) Соціально-громадська, 143) Соціально-громадська, 144) Соціально-громадська, 145) Соціально-громадська, 146) Соціально-громадська, 147) Соціально-громадська, 148) Соціально-громадська, 149) Соціально-громадська, 150) Соціально-громадська, 151) Соціально-громадська, 152) Соціально-громадська, 153) Соціально-громадська, 154) Соціально-громадська, 155) Соціально-громадська, 156) Соціально-громадська, 157) Соціально-громадська, 158) Соціально-громадська, 159) Соціально-громадська, 160) Соціально-громадська, 161) Соціально-громадська, 162) Соціально-громадська, 163) Соціально-громадська, 164) Соціально-громадська, 165) Соціально-громадська, 166) Соціально-громадська, 167) Соціально-громадська, 168) Соціально-громадська, 169) Соціально-громадська, 170) Соціально-громадська, 171) Соціально-громадська, 172) Соціально-громадська, 173) Соціально-громадська, 174) Соціально-громадська, 175) Соціально-громадська, 176) Соціально-громадська, 177) Соціально-громадська, 178) Соціально-громадська, 179) Соціально-громадська, 180) Соціально-громадська, 181) Соціально-громадська, 182) Соціально-громадська, 183) Соціально-громадська, 184) Соціально-громадська, 185) Соціально-громадська, 186) Соціально-громадська, 187) Соціально-громадська, 188) Соціально-громадська, 189) Соціально-громадська, 190) Соціально-громадська, 191) Соціально-громадська, 192) Соціально-громадська, 193) Соціально-громадська, 194) Соціально-громадська, 195) Соціально-громадська, 196) Соціально-громадська, 197) Соціально-громадська, 198) Соціально-громадська, 199) Соціально-громадська, 200) Соціально-громадська, 201) Соціально-громадська, 202) Соціально-громадська, 203) Соціально-громадська, 204) Соціально-громадська, 205) Соціально-громадська, 206) Соціально-громадська, 207) Соціально-громадська, 208) Соціально-громадська, 209) Соціально-громадська, 210) Соціально-громадська, 211) Соціально-громадська, 212) Соціально-громадська, 213) Соціально-громадська, 214) Соціально-громадська, 215) Соціально-громадська, 216) Соціально-громадська, 217) Соціально-громадська, 218) Соціально-громадська, 219) Соціально-громадська, 220) Соціально-громадська, 221) Соціально-громадська, 222) Соціально-громадська, 223) Соціально-громадська, 224) Соціально-громадська, 225) Соціально-громадська, 226) Соціально-громадська, 227) Соціально-громадська, 228) Соціально-громадська, 229) Соціально-громадська, 230) Соціально-громадська, 231) Соціально-громадська, 232) Соціально-громадська, 233) Соціально-громадська, 234) Соціально-громадська, 235) Соціально-громадська, 236) Соціально-громадська, 237) Соціально-громадська, 238) Соціально-громадська, 239) Соціально-громадська, 240) Соціально-громадська, 241) Соціально-громадська, 242) Соціально-громадська, 243) Соціально-громадська, 244) Соціально-громадська, 245) Соціально-громадська, 246) Соціально-громадська, 247) Соціально-громадська, 248) Соціально-громадська, 249) Соціально-громадська, 250) Соціально-громадська, 251) Соціально-громадська, 252) Соціально-громадська, 253) Соціально-громадська, 254) Соціально-громадська, 255) Соціально-громадська, 256) Соціально-громадська, 257) Соціально-громадська, 258) Соціально-громадська, 259) Соціально-громадська, 260) Соціально-громадська, 261) Соціально-громадська, 262) Соціально-громадська, 263) Соціально-громадська, 264) Соціально-громадська, 265) Соціально-громадська, 266) Соціально-громадська, 267) Соціально-громадська, 268) Соціально-громадська, 269) Соціально-громадська, 270) Соціально-громадська, 271) Соціально-громадська, 272) Соціально-громадська, 273) Соціально-громадська, 274) Соціально-громадська, 275) Соціально-громадська, 276) Соціально-громадська, 277) Соціально-громадська, 278) Соціально-громадська, 279) Соціально-громадська, 280) Соціально-громадська, 281) Соціально-громадська, 282) Соціально-громадська, 283) Соціально-громадська, 284) Соціально-громадська, 285) Соціально-громадська, 286) Соціально-громадська, 287) Соціально-громадська, 288) Соціально-громадська, 289) Соціально-громадська, 290) Соціально-громадська, 291) Соціально-громадська, 292) Соціально-громадська, 293) Соціально-громадська, 294) Соціально-громадська, 295) Соціально-громадська, 296) Соціально-громадська, 297) Соціально-громадська, 298) Соціально-громадська, 299) Соціально-громадська, 300) Соціально-громадська, 301) Соціально-громадська, 302) Соціально-громадська, 303) Соціально-громадська, 304) Соціально-громадська, 305) Соціально-громадська, 306) Соціально-громадська, 307) Соціально-громадська, 308) Соціально-громадська, 309) Соціально-громадська, 310) Соціально-громадська, 311) Соціально-громадська, 312) Соціально-громадська, 313) Соціально-громадська, 314) Соціально-громадська, 315) Соціально-громадська, 316) Соціально-громадська, 317) Соціально-громадська, 318) Соціально-громадська, 319) Соціально-громадська, 320) Соціально-громадська, 321) Соціально-громадська, 322) Соціально-громадська, 323) Соціально-громадська, 324) Соціально-громадська, 325) Соціально-громадська, 326) Соціально-громадська, 327) Соціально-громадська, 328) Соціально-громадська, 329) Соціально-громадська, 330) Соціально-громадська, 331) Соціально-громадська, 332) Соціально-громадська, 333) Соціально-громадська, 334) Соціально-громадська, 335) Соціально-громадська, 336) Соціально-громадська, 337) Соціально-громадська, 338) Соціально-громадська, 339) Соціально-громадська, 340) Соціально-громадська, 341) Соціально-громадська, 342) Соціально-громадська, 343) Соціально-громадська, 344) Соціально-громадська, 345) Соціально-громадська, 346) Соціально-громадська, 347) Соціально-громадська, 348) Соціально-громадська, 349) Соціально-громадська, 350) Соціально-громадська, 351) Соціально-громадська, 352) Соціально-громадська, 353) Соціально-громадська, 354) Соціально-громадська, 355) Соціально-громадська, 356) Соціально-громадська, 357) Соціально-громадська, 358) Соціально-громадська, 359) Соціально-громадська, 360) Соціально-громадська, 361) Соціально-громадська, 362) Соціально-громадська, 363) Соціально-громадська, 364) Соціально-громадська, 365) Соціально-громадська, 366) Соціально-громадська, 367) Соціально-громадська, 368) Соціально-громадська, 369) Соціально-громадська, 370) Соціально-громадська, 371) Соціально-громадська, 372) Соціально-громадська, 373) Соціально-громадська, 374) Соціально-громадська, 375) Соціально-громадська, 376) Соціально-громадська, 377) Соціально-громадська, 378) Соціально-громадська, 379) Соціально-громадська, 380) Соціально-громадська, 381) Соціально-громадська, 382) Соціально-громадська, 383) Соціально-громадська, 384) Соціально-громадська, 385) Соціально-громадська, 386) Соціально-громадська, 387) Соціально-громадська, 388) Соціально-громадська, 389) Соціально-громадська, 390) Соціально-громадська, 391) Соціально-громадська, 392) Соціально-громадська, 393) Соціально-громадська, 394) Соціально-громадська, 395) Соціально-громадська, 396) Соціально-громадська, 397) Соціально-громадська, 398) Соціально-громадська, 399) Соціально-громадська, 400) Соціально-громадська, 401) Соціально-громадська, 402) Соціально-громадська, 403) Соціально-громадська, 404) Соціально-громадська, 405) Соціально-громадська, 406) Соціально-громадська, 407) Соціально-громадська, 408) Соціально-громадська, 409) Соціально-громадська, 410) Соціально-громадська, 411) Соціально-громадська, 412) Соціально-громадська, 413) Соціально-громадська, 414) Соціально-громадська, 415) Соціально-громадська, 416) Соціально-громадська, 417) Соціально-громадська, 418) Соціально-громадська, 419) Соціально-громадська, 420) Соціально-громадська, 421) Соціально-громадська, 422) Соціально-громадська, 423) Соціально-громадська, 424) Соціально-громадська, 425) Соціально-громадська, 426) Соціально-громадська, 427) Соціально-громадська, 428) Соціально-громадська, 429) Соціально-громадська, 430) Соціально-громадська, 431) Со

